

Łącznik prostoliniowy 2

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Toruń, 28 lipca 2016r.

Sąd Okręgowy w Toruniu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Stępniewicz

Protokolant: stażystka Monika Jabłońska

po rozpoznaniu na rozprawie 18 lipca 2016r.

sprawy z powództwa: (...) Spółki Akcyjnej w T.

przeciwko: M. G.

o zapłatę

1. utrzymuje w mocy w całości wyrok zaoczny z 24 listopada 2014r.
2. obciąża Skarb Państwa nieuiszczonymi kosztami sądowymi związanymi z wniesieniem przez pozwaną sprzeciwu.

IC 1331/16

UZASADNIENIE

Powódka (...) Spółka Akcyjna w T. wniosła o wydanie nakazu zapłaty

postępowaniu nakazowym i nakazanie pozwanej M. G. zapłaty kwoty 91.746,09 zł z ustawowymi odsetkami od kwot:

- 6.822,74 zł od 13 listopada 2013r. do dnia zapłaty,
- 36.301,51 z od 4 grudnia 2013r. do dnia zapłaty,
- 48.631,84 zł od 21 grudnia 2013r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu.

W uzasadnieniu powódka podniosła, iż w październiku i listopadzie 2013r. w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, zawarła z (...) spółką z o.o. w G. umowy sprzedaży towarów. (...) spółka z o.o. w G. nie zapłaciła za towary. Powódka uzyskała przeciwko niej nakaz zapłaty z weksla, który jest prawomocny. Wskazała, że prowadzone jest postępowanie egzekucyjne, ale nie została wyegzekwowana żadna część należności. Powódka podała, iż pozwana 24 stycznia 2014r. złożyła oświadczenie o przystąpieniu do długu (...) spółki z o.o. w G..

Przewodniczący 29 września 2014r. stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty w niniejszej sprawie (k. 26), sprawa została skierowana do rozpoznania w trybie zwykłym.

Sąd Okręgowy w Toruniu wydał 24 listopada 2014r. przeciwko pozwanej wyrok zaoczny , w którym:

a) zasądził od pozwanej na rzecz powoda 91.746,09 zł z ustawowymi odsetkami w stosunku rocznym od kwot:

- 6.822,74 zł od dnia 13 listopada 2013r. do dnia zapłaty,

-36.301,51 z od dnia 4 grudnia 2013r. do dnia zapłaty,

-48.631,84 zł od dnia 21 grudnia 2013r. do dnia zapłaty, z uwzględnieniem zmiennej stopy procentowej odsetek ustawowych do dnia zapłaty,

b) zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 8.205,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu,

c) umorzył postępowanie w części dotyczącej żądania zasądzenia odsetek za dzień 4 grudnia 2013r. od kwoty 36.301,51 zł,

d) nadał wyrokowi w punktach 1 i 2 rygor natychmiastowej wykonalności (k.37)

Od powyższego wyroku pozwana wniosła skutecznie sprzeciw domagając się uchylecia wyroku zaocznego i oddalania powództwa w całości, zasądzenia kosztów procesu oraz wstrzymania wykonalności wyroku zaocznego. W uzasadnieniu sprzeciwu pozwana podniosła, iż podpisując oświadczenie o przystąpieniu do długu była w stanie wyłączającym świadome podjęcie decyzji i wyrażenie woli, a złożone przez nią oświadczenie należy uznać za nieważne. Pozwana podpisała je będąc w silnej depresji ponieważ jej mąż, który faktycznie zarządzał spółką (...) był tymczasowo aresztowany. Pozwana została wówczas sama ze wszystkimi sprawami zawodowymi męża, do czego nie była przygotowana oraz prowadzeniem domu i opieką nad dziećmi. Dzień 24 stycznia 2014r. był dla pozwanej szczególnie stresujący, gdyż właśnie wtedy jej mąż składał wyjaśnienia w Prokuraturze Okręgowej w Gdańsku. Pozwana spędziła tam kilka godzin licząc na spotkanie z mężem, do którego nie doszło. Po tym zdarzeniu rozbita i przygnębiona wróciła do biura firmy gdzie podpisała podane jej przez pracownika firmy windykacyjnej dokumenty.

Sąd Okręgowy w Toruniu postanowieniem z 11 sierpnia 2015r. zawiesił rygor natychmiastowej wykonalności nadany wyrokowi zaocznemu (k.120).

Sąd ustalił, co następuje:

Powódce przysługuje wobec (...) spółki z o.o. w G. wierzytelność w kwocie 94.692,11 zł. wraz z odsetkami ustawowymi od 14 kwietnia 2014r. do dnia zapłaty, która wynika z prawomocnego nakazu zapłaty z 28 marca 2014r. wydanego przez Sąd Okręgowy w Toruniu w sprawie VIGNc 87/14.

(okoliczności bezsporne, patrz też nakaz zapłaty – k. 19)

Prezesem spółki (...) spółka z o.o. w G. był R. G. - mąż pozwanej, pozwana była prokurentem spółki.

W listopadzie 2013r R. G. został aresztowany, pozostawał do dyspozycji Prokuratury Okręgowej w Gdańsku.

(okoliczności bezsporne)

Spółka (...) została sprzedana w lutym 2014r. panu P. P. (1), a pozwana nadal była jej prokurentem.

(dowód: zeznania świadka S. G. (1) e protokół z 16.02.2016r. 00:08:08.241, 00:08:26.481, 00:08:29.321m)

Pozwana, pełniąc obowiązki prokurenta w (...) spółce z o.o. w G., 24 stycznia 2014r. podpisała przedłożone jej przez pracownika firmy windykacyjnej E. H. - M. P. (1) oświadczenie, w którym w pierwszej kolejności uznała w imieniu spółki roszczenie powoda w kwocie 91.746,09 zł wynikające z niezapłaconych faktur. A w dalszej kolejności pozwana podpisała oświadczenie znajdujące się na tej samej stronie dokumentu poniżej, o treści:

„**Ja niżej podpisany M. G.**, zam. (...) (...), legitymujący się dowodem osobistym wydanym przez, nr PESEL (...), **oświadczam, że niniejszym przystępuję do długu** opisanego powyżej i solidarnie razem z dłużnikiem zobowiązuję się do jego zapłaty na rzecz ww. wierzyciela”.

Pod każdym z oświadczeń i tym o uznaniu długu spółki i tym o przystąpieniu do długu, pozwana przystawiła pieczętę firmową spółki (...). Pieczęć firmowa została też umieszczona wraz z podpisem pozwanej w górnej części dokumentu. Na oświadczeniu pozwanej z 24 stycznia 2014r. widnieją trzy podpisy pozwanej i trzy pieczętki firmowe. W górnej części dokumentu i na samym dole pod oświadczeniem o przystąpieniu do długu podpis pozwanej jest czytelny, litery imienia i nazwiska zostały starannie i czytelnie napisane. W środkowej części dokumentu, pod oświadczeniem o uznaniu długu widnieje nieczytelny, skrótowy podpis pozwanej.

(dowód: oświadczenie - k .23)

Przy podpisywaniu dokumentu była obecna pracownica (...) spółki z o.o. - S. G. (1).

(dowód: częściowo zeznania świadka S. G.– e protokół rozprawy z 16.02.2016r. 00:03:44, zeznania świadka M. P. – e protokół z wideokonferencji , 00:01:50 i nast.)

Przed podpisaniem powyższych oświadczeń pozwana kilka godzin przebywała w Prokuraturze Okręgowej w Gdańsku, gdzie przesłuchiwany był jej mąż. Pozwana liczyła, że zobaczy się z mężem, do czego ostatecznie nie doszło. Następnie pozwana udała się do biura spółki (...) sp. z o.o., gdzie doszło do spotkania z M. P. (1).

(dowód: częściowo zeznania świadka S. G.–e protokół rozprawy z 16.02.2016r. 00:03:44 i nast.)

W momencie podpisywania oświadczeń pozwana nie przebywała na zwolnieniu lekarskim.

(okoliczności bezsporne)

Z zaświadczenia z 15 kwietnia 2014r. G. Ośrodka (...) wynika, iż pozwana w terminie **od stycznia do kwietnia 2014r.** uczestniczyła w indywidualnej psychoterapii z powodu kryzysu w rodzinie.

(dowód: zaświadczenie- k. 86)

Pozwana obecnie nie pracuje, dorabia sprząając i pomaga mężowi w firmie. Mąż pozwanej pracuje w firmie budowlanej, jest jej prezesem. Firma ta jest własnością teściowej pozwanej. Od 2011r. pozwana ma zawartą umowę o rozdzielności majątkowej z mężem. Jedyne majątek pozwanej stanowi obecnie dom w L.. Inne majątku wspólnego oraz majątków odrębnych pozwana i jej mąż nie posiadają. Pozwana z mężem ma na utrzymaniu dwoje niepełnoletnich dzieci w wieku 8 i 10 lat. Mąż pozwanej zarabia miesięcznie 2 do 3 tysięcy złotych. Faktycznie obecnie pozwana z rodziną nie mieszka już w domu w L., mieszka w mieszkaniu, planuje zamienić nieruchomość w L..

(dowód: przesłuchanie pozwanej protokół elektroniczny z 18.07.2016r., 00:22:28)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów, które Sąd uznał za wiarygodne oraz zeznania świadka M. P. (1), którym dał w całości wiarę. Stanowiska pozwanej Sąd nie uwzględnił. W ocenie Sądu pozwana w sposób nieprawdziwy opisała okoliczności w jakich doszło do podpisania przez nią oświadczenia o przystąpieniu do długu. Wersję przedstawioną przez pozwaną powieliła świadek S. G. (1), będąc pracownikiem firmy (...), której zeznaniom Sąd również w części nie dał wiary. Wydaje się, że wersja ta została uzgodniona na potrzeby niniejszego postępowania aby pozwana mogła uzasadnić swoje stanowisko w sprawie. Nie jest prawdą, że pozwana podpisała oświadczenie jak twierdziła świadek S. G. w dwóch miejscach. Podpis pozwanej znajduje się w trzech miejscach, dwukrotnie pozwana podpisała się czytelnie, a raz stawiając tzw. parafę. Sąd nie dał wiary świadkowi S. G., że pozwana szybko „na kolanie na teczce” podpisała oświadczenie o przystąpieniu do długu. Podpis złożony pod oświadczeniem o przystąpieniu do długu jest wyraźny i czytelny, a litery nie są chwiejne. Poza tym we wszystkich miejscach, w których widnieje podpis pozwanej, została też umieszczona pieczęć spółki (...), a to wyklucza możliwość składania podpisów na kolanie czy teczce. Sąd nie dał wiary pozwanej, że czytała dokument po czasie- dopiero po sprzedaży spółki. Zeznania jej stoją w sprzeczności z zeznaniami świadka G., która twierdziła, że pozwana przeczytała dokument

tylko do połowy. W trakcie wizyty pana P. pozwana i świadek, jak wynika z zeznań świadka S. G. sprawdziły na tablicy wiszącej na ścianie, że faktycznie trzy faktury są niezapłacone. Oznacza to, że pozwana miała czas sprawdzić i była świadoma tego co w danym momencie się dzieje. Niewiarygodne były też zeznania pozwanej, iż podpisując oświadczenia działała w pośpiechu, „na stojąco”. Zdaniem Sądu gdyby tak było pozwana z pewnością nie miałaby czasu na okazanie panu P. dowodu osobistego, spisanie z niego adresu, numeru PESEL pozwanej, znalezienie i przystawienie pieczętki spółki. Nie sposób przyjąć w ocenie Sądu, iż pozwana w dniu podpisania oświadczenia o przystąpieniu do długu leczyła się psychiatrycznie skoro nie przedstawiła na tę okoliczność żadnego zaświadczenia. Twierdzeniom jej w tym zakresie Sąd nie dał wiary. Zawarte w sprzeciwie od wyroku zaocznego i w samych zeznaniach pozwanej twierdzenia M. G. odnośnie pozostawania na dzień 24 stycznia 2014r. w stanie silnej depresji są głoślowne, podobnie jak twierdzenia jej o zażywaniu leków antydepresyjnych. Nie znajdują one żadnego potwierdzenia w dokumentacji medycznej. Nie budzi wątpliwość Sądu, że zażywanie leków antydepresyjnych odbywa się co do zasady po odbyciu wizyty u lekarza, postawieniu diagnozy, wydaniu przez lekarza stosownych zaleceń -wpisanych do historii choroby oraz wystawieniu recepty na zakup leku- nie są to bowiem leki ogólnodostępne. Poza tym wydaje się, że gdyby pozwana korzystała z takiego leczenia to zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego otrzymałaby stosowne zwolnienie lekarskie. Tymczasem pozwana nie przebywała w ogóle na zwolnieniu lekarskim, bo jak zeznała od listopada 2013 roku musiała zajmować się firmą, była jej prokurentem. Sąd nie kwestionuje tego, iż pozwana mogła być zdenerwowana jednakże stan zdenerwowania, nie oznacza stanu wyłączającego świadome podjęcie decyzji i wyrażenie woli. Życiu człowieka nieustannie towarzyszą emocje, przeżywamy chwile radości i smutku, jednakże nie oznacza to, że w chwilach tych podejmując decyzje tracimy świadomość tego co czynimy. Pozwana 24 stycznia 2014r. przyjechała do Prokuratury i biura samochodem, była więc w stanie auto prowadzić, nadto miała do załatwienia jakiś firmowe sprawy, dlatego z Prokuratury przyjechała do biura - więc była również w stanie pracować. Poza tym w tym czasie zajmowała się dziećmi, które po wyjściu z biura miała odebrać ze szkoły. Jako prokurent spółki musiała sobie zdawać sprawę z jej kondycji finansowej i stanu zobowiązań.

Przechodząc do rozważań prawnych należy zauważyć, iż poza sporem było, że powódce przysługiwała wobec (...) spółka z o.o. w G. wymagalna wierzytelność wynikająca z określonego tytułu wykonawczego. Pozwana tego nie kwestionowała.

Nie budziło też wątpliwości, iż w sprawie między stronami została zawarta umowa nienazwana - a mianowicie umowa przystąpienia do długu. Do zawarcia umowy doszło poprzez złożenie oświadczenia przez osobę trzecią tj. pozwaną wierzycielowi i przyjęcia tego oświadczenia przez wierzyciela. Doktryna dopuszcza taką konstrukcję zawarcia umowy przystąpienia do długu. (por. wyrok Sądu Najwyższego z 22.01.2014r., II CSK 33/123) Dodać należy, iż przepisy kodeksu cywilnego nie przewidują szczególnej formy dla zawarcia powyższej umowy. Umowa ta musi jedynie odpowiadać ogólnym wymaganiom dla oświadczeń woli - tj. w sposób dostateczny wyrażać wolę obu stron. Skutkiem przystąpienia do długu jest to, że po stronie dłużnika w stosunku obligacyjnym pojawia się wielość podmiotów czyli solidarność bierna.

Pozwana nie negocjowała tego, że do zawarcia umowy doszło, jedynie twierdziła, iż ta umowa jest nieważna albowiem była w stanie wyłączającym świadome podjęcie decyzji i wyrażenie woli.

Zgodnie z art. 82 kc „Nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Dotyczy to w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, chociażby nawet przemijającego, zaburzenia czynności psychicznych”.

Stosunek psychiczny do podejmowanego zachowania się i jego skutków opiera się - jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z 11 grudnia 1979 r., II CR 448/79 - na dwóch momentach: przewidywania i woli. Oba te momenty zakładają istnienie nieupośledzonego działania funkcji psychicznych, pozwalające na właściwe rozeznanie znaczenia i skutków swego zachowania się oraz pokierowania swoim postępowaniem (OSP i KA 1981, nr 3, poz. 45).

W ocenie Sądu materiał dowodowy zaofertowany przez stronę pozwaną, na której spoczywał ciężar udowodnienia okoliczności, z których wywodziła skutki prawne; nie dawał podstaw do przyjęcia przez Sąd, iż pozwana znajdowała się faktycznie w takim stanie, który wyłączał świadome podjęcie decyzji i wyrażenie woli.

Jak się przyjmuje w orzecznictwie, **stan ten musi wynikać z przyczyny wewnętrznej**, a więc ze stanu, w jakim znajduje się osoba składająca oświadczenie woli, a nie z okoliczności zewnętrznych, w jakich osoba ta się znalazła. Sformułowanie art. 82 kc wskazuje, że wada oświadczenia woli określona w tym przepisie obejmuje dwa różne stany faktyczne, które mogą występować samodzielnie, trzeba jednak zauważyć, że granica między stanem wyłączającym świadome powzięcie decyzji, a stanem wyłączającym swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli jest bardzo płynna. Powzięcie decyzji i wyrażenie woli jest swobodne, gdy zarówno proces decyzyjny jak i uzewnętrznienie woli, nie zostały zakłócone przez destrukcyjne czynniki wynikające z właściwości psychiki czy procesu myślowego osoby składającej oświadczenie woli. Stan wyłączający swobodę musi również wynikać z przyczyny wewnętrznej, umiejscowionej w samym podmiocie składającym oświadczenie woli, a nie w sytuacji zewnętrznej. Tak pojmowanemu brakowi swobody towarzyszyć będzie natomiast najczęściej także pewne ograniczenie świadomości. (tak wyrok Sądu Najwyższego z 7 lutego 2006 r. IV CSK 7/05, LEX nr 180191)

Z wyroku Sądu Najwyższego z 5 grudnia 2002r. wydanego w sprawie IPKN 582/01 wynika z kolei, iż : „Ze zdenerwowania pracownicy w chwili składania przez nią oświadczenia woli o rozwiązaniu umowy o pracę na mocy porozumienia stron nie można wywodzić braku możliwości świadomego i swobodnego podjęcia takiej decyzji”. Nadto, Sąd Apelacyjny w Gdańsku w jednym z orzeczeń przyjął, iż: „Stwierdzenie depresji istniejącej u strony czynności prawnej nie przemawia automatycznie za nieważnością złożonego przez nią oświadczenia woli. **Konieczne jest do takiego ustalenia wykazanie, że strona umowy była w czasie składania oświadczenia woli w stanie wyłączającym świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli.** (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 9 marca 2011 r. , I ACa 1506/10, POSAG 2011/2/17-23)

Zasadą postępowania cywilnego jest kontrydiktoryjność, co wynika jasno z treści art. 6 kc i art. 232 kpc. Działanie sądu z urzędu może mieć charakter wyjątkowy, uzasadniony szczególnymi okolicznościami sprawy, **zwłaszcza nierównowagą procesową stron.** (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach I ACa 169/15, 2015-05-28) Gdyby dokumentacja medyczna została przedłożona w sprawie i pozwana uprawdopodobniłaby wątpliwości co do jej stanu psychicznego na dzień 24 stycznia 2014r., Sąd być może; mimo tego, iż strona pozwana była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika; rozważałby możliwość podjęcia działań z urzędu w przedmiocie dopuszczenia dowodu z opinii biegłego specjalisty na okoliczność stanu zdrowia psychicznego pozwanej. Możliwość dopuszczenia przez sąd dowodu nie wskazanego przez strony nie oznacza, że sąd obowiązany jest zastąpić własnym działaniem bezczynność strony, a skorzystanie przez sąd ze swojego uprawnienia do podjęcia inicjatywy dowodowej jest możliwe jedynie w szczególnych sytuacjach procesowych o wyjątkowym charakterze. Należy zatem wyraźnie podkreślić, że to strony procesu, a nie sąd, są wyłącznym dysponentem toczącego się postępowania i one wreszcie ponoszą odpowiedzialność za jego wynik. Na sądzie rozpoznającym sprawę nie spoczywa powinność zarządzania dochodzeń mających na celu uzupełnienie i wyjaśnienie twierdzeń stron oraz poszukiwanie dowodów na ich udowodnienie (tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 17 września 2015 r. III AUa 502/15, LEX nr 1820464). Jedyna dokumentacja jaka znajdowała się w aktach sprawy przedstawiona przez pozwaną, która nie dotyczyła jednak stanu zdrowia pozwanej - to zaświadczenie wystawione **przez psychologa**, z którego wynikało, iż w okresie stycznia- kwietnia 2014r., pozwana została poddana terapii ukierunkowanej na rodzinę znajdującą się w kryzysowej sytuacji. Z takiego zaświadczenia, zdaniem Sądu, nie można było wyprowadzić wniosku, iż pozwana podpisując oświadczenie o przystąpieniu do długu, znajdowała się w stanie, który wyłączał świadome podjęcie decyzji i wyrażenie woli.

Mając na uwadze powyższe rozważania, zdaniem Sądu strona pozwana, która była reprezentowana przez fachowego pełnomocnika, nie udowodniła, iż 24 stycznia 2014r. znajdowała się w stanie wyłączającym świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli w rozumieniu art. 82 kc. Dlatego Sąd na mocy art. 347 kpc utrzymał wyrok zaoczny z 24 listopada 2014r. w całości w mocy. Na podst. art. 471 kc Sąd orzekł jak w pkt 1 wyroku zaocznego. W pkt 2 wyroku zaocznego

Sąd orzekł na podst. art. 98 kpc, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Na zasądzoną kwotę tytułem zwrotu kosztów procesu złożyła się: opłata od pozwu 4588zł, opłata skarbową za pełnomocnictwo 17 zł i wynagrodzenie pełnomocnika będącego radcą prawnym 3600zł. W pkt 3 wyroku zaocznego wobec częściowego cofnięcia powództwa wraz ze zrzeczeniem się roszczenia na podst. art. 355 kpc w zw. z art. 203 kpc Sąd umorzył postępowanie.

Kosztami sądowymi związanymi z wniesieniem sprzeciwu, Sąd w wyroku z 28 lipca 2016r., obciążył Skarb Państwa z uwagi na wcześniej uzyskane przez pozwaną zwolnienie od kosztów sądowych (art. 100 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, postanowienie k. 120).